

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

TIDNING FÖR TRÄDGÅRDSODLARE.

Redigerad af Erik Lindgren och Georg Löwegren.

N° II.

November 1871.

10:de årg.

Af denna tidning, som uteslutande sysselsätter sig med till trädgårdsodlingen hörande ämnen, utkommer ett nummer i hvarje månad. — Prenumerationspriset är för helt år, såväl å postkontoren och i bokhandeln, som hos redaktionen, två riksdaler riksmünt. — Bref till tidningen adresseras: *Tidning för trädgårdsodlare, Stockholm.*

Fruktodling inomhus.

Af G. E—n.

(Forts. fr. nr 10.)

3.

Aprikosträdets skötsel.

Aprikoser odlas numera icke på långt när så mycket som behovet till den finare matlagningen och till sockerbagerierna kräver. Vål anträffas ett och annat träd, här och der, vid bakväggen i något vinhus, men det säkra är att man mycket väl hinner förtära frukten frisk från dem. På ett och annat ställe har man väl också något träd på kalljord vid en vägg eller mur, och dessa ge ofta rika skördar som, om läget och jorden äro tjenliga, under någorlunda goda somrar mogna så pass att de kunna användas till syltning m. m. och lemna då ganska god inkomst. Likväl faller det af sig sjelft att odlingen lyckas bättre inomhus och det tyckes att det skulle väl löna sig för trädgårdsegare omkring de större städerna att uppföra billiga sådana, som äfven kunde skötas billigt nog; äfven andra frukter än aprikoser kunde deri odlas, och frukttiden derigenom förlängas i vårt kalla klimat. Aprikosträdets skötsel öfverensstämmer något så nära med Persikoträdets; någon skilnad bör likväl iakttagas i vissa fall, och skall den här nedan anföras.

Passande hus för Aprikosträd. Till tidig drifning är ett hus som fig. 6 (se nr 8 sid. 57 af denna tidning) tjenligast; Spalieret är der fristående, så att luften kan obehindradt verka på båda sidor om trädet, hvilket icke är fallet om spalieret är emot eller invid en vägg, dessutom äro luftgluggarna så belägna, att luften blir något uppvärmd innan den träffar träden hvilket i allmänhet vid tidig drifning är af stor fördel, så mycket mera då det är fråga om Aprikoser, som under hela vegetationstiden älska mera luft än något annat fruktslag, ja några sorter, såsom Moorpark och Abricot Peche, blifva alldeles öfvermogna på solsidan, medan de äro alldeles hårda på den andra, om icke god luftvexling underhålles.

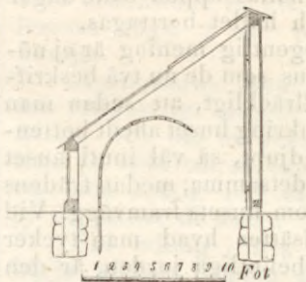
Fig. 5 (förekommande i nr 8 af denna tidning) är äfven ett hus som kan användas för tidig drifning af Aprikoser, men det är i så fall nödigt anbringa några luftgluggar nedtill på bakväggen, eljest blir ej tillräcklig luftvexling för

de träd som äro planterade vid dem, men då luften som insläppes från norra sidan alltid är kallare än den från södra, är det säkrast att vid luftning på våren anbringa t. ex. fin messingsväf eller dubbel entränning för de nämnda gluggarna på bakväggen, på det luften ej må komma in med så stark fart.

Till senare drifning kan samma slags hus användas, och vidtages då den förändring, som vid senare drifning af persikor blifvit nämndt, att kanalen kan läggas ofvanpå jordbädden midt i huset, eller, om man så vill, närmare framsidan, jemte samma anordning med jordbädden, så att rötterna få gå utom framstocken, i hvilket fall den yttre jordbädden, alltid betäckes med löf under vintren.

Då det är fråga om odling i större skala för konfektfabrikation, kan man använda ännu simplare hus, t. ex. ett sådant som fig. 9 utvisar.

Fig. 9.

Det är visserligen till formen ungefär lika med fig. 5, men byggnadssättet är olika hvilket gör att fig. 9 bör bli billigare. Någon grundmur behöfver ej läggas, utan man nedsätter stolpar 7 fot från hvarandra och fastkilar dem i jorden med sten, såsom det synes på figuren. Stolparna till bakväggen bilas på 2 sidor till 4 tum tjocklek, och på dem intappas öfverslaget. 4 å 5 tum från marken inskäres i stolparna en 2 1/2 tum regel, lika bred som stolparnes tjocklek, hvilken tjänar i stället för syll; på denna regel samt på öfverslaget spikas stående bräder på yttersidan och på inre sidan spikas bräder i liggande ställning; mellanrummet fyller med sågspån eller kolstybbe, hvartefter bräderna på inre sidan påspikas, och upptill, der man för öfverslagets skull ej kan fylla med sådant ämne, istoppas mossan innan sista brädet påspikas. I mellersta Sverige torde man kunna nöja sig med endast den yttre,

enkla brädväggen, i synnerhet om den göres tät. Emellan märken och den i stolparna inskurna regeln uppstår sålunda ett tomrum af 4 à 5 tums höjd utefter husets hela längd, detta utgör luftgluggar hvari löf stoppas under vintern, och får sitta tills träden börjat blomma då det borttages; man kan sedan uppställa bräder på kant, för öppningen, eller om kylan är stark, instoppa halm under nätterna. För framstocken att hvila på, lägges stempelare under hvartannat fönster. De stående fönsterna böra vara fästade med gångjern vid öfre framstocken, så att de kunna öppnas, och det öfre facket af takfönsterna bör kunna neddragas vid luftgifning.

Fig. 10 visar ett annat lämpligt hus för aprikoser; bakväggen bygges på samma sätt som den till fig. 9, men framstocken består af 2 sammanlagda stockar, 5 à 6 tum i fyrkant vardera, med 5 tums klotsar emellan, en under hvarje fönstersparre; fig. 11 visar en del af stockarna sammanlagda, sedt framifrån. För

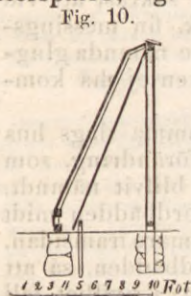

Fig. 10.

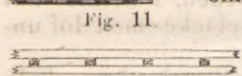

Fig. 11.

de luftöppningar som sålunda uppstå, sättas brädluckor på gångjern, som kunna öppnas vid behof. Under hvartannat fönster sättes stempelare, och om huset är långt torde några tvärstockar från framstocken till bakväggen vara behöfliga, ty eljest kan framstocken möjligen skjutas framåt, emedan fönsterna stödjä sig snedt emot densamma. Det lilla tacket på framsidan kan bestå af antingen fönster eller brädluckor, men fastsatta vid bakväggen med gångjern, så att de kunna öppnas vid behof. Då frostnätterna om våren upphört kunna såväl de öfre som de nedre luckorna hållas öppna både dagar och nätter, eller helt och hållet borttagas.

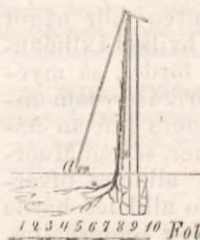
Någon jordbädd i egentlig mening är ej nödigt anlägga i sådana hus som de nu två beskrifna, utan kan det vara tillräckligt, att sedan man genom täckdiken rundtomkring huset afledt botten-syran, djupgräfvä 2 fot djupt, så väl inuti huset som 8 à 10 fot framför detsamma, medan trädens rötter naturligtvis gå utom husets framvägg. Vid denna djupgrävning tillsättes hvad man tycker fattas i den på stället befintliga jorden, är den sandig tillsättes lerhaltig jord, och om den består af styf lera bör starkt sandblandad jord eller sand tillsättas. I hvilket fall som helst bör kalkgrus till 2 tums djup tillblandas, eller, i brist derpå, hälften så mycket släckt kalk.

Det torde vara nödigt att på sådana hus, som de ifrågavarande, anbringa täckningsluckor, eller också deri anlägga eldstad; ty om man ej har huset betäckt, så kan solvärmen tidigt om våren locka träden att blomma medan ännu starkare nattfroster äro att befara, och om man då ej heller der har eldstad, kan det frysa in och hela skörden derigenom gå förlorad; har man deremot eldstad så kan man elda litet om qvällarna, då

infrysning befaras. Om man deremot har luckor, kan huset hållas betäckt till inuti april månad, och då blomma träden ej så tidigt att det kan frysa in under blomningen. Det är således skäl i att antingen anbringa luckor eller eldstad, endera är dock nog.

I mellersta och i synnerhet i södra Sverige kunna aprikoser mycket väl odlas vid väggar, murar eller plank i fria luften, som förut är nämnt. I trakten af Stockholm mogna de väl icke alla år, men blifva likväl oftast användbara till syltning m. m. Vill man odla dem på detta sätt, så bör jorden för dem beredas något omsorgsfullare för att bli varm: en 2 fots djup och 6 à 8 fot bred graf upptages utefter väggens eller plankets hela längd, ett täckdike lägges i framkanten för att afleda vattnet och botten af grafven belägges med ett 5 tums lager små kullersten, samt derofvanpå mossor, hvarpå jorden sedan återföres; man tillblandar då äfven de ämnen som erfordras, i synnerhet kalkgrus. Sedan jorden derefter sjunkit i 5 à 6 månader, är det färdigt att plantera. Aprikosträden kunna icke såsom äplen, päron m. fl. lemnas obetäckta, utan måste de under vintern och våren skyddas med brädluckor eller ståndmattor, dessa senare äro väl varmare och därför bättre än brädluckorna, men de äro tunga att handtera och ruttna snart. Ett annat täckningsmaterial skulle kunna förfärdigas af s. k. asfaltpapp, som begagnas till taktäckning, eller tjärpapp, som användes till förhydning af ytterväggar; i sådant fall göras först ramar af 2 tum breda och 1 tum tjocka läckter, med ett kors uti af 1 tums fyrkantläckt, så att ramen ej skjuter sig ur vinkel, så höga som muren eller planket är der de skola begagnas, och så breda som pappen, hvarpå sedan spikas den meromnämnda pappen. Sådana luckor böra till nämnda ändamål bli fullt brukbara och derjemte lätta att handtera *). Hvilket täckningsmaterial än må användas, så anbringas det på sätt fig. 12 närmare förklarar: en stock eller plank utlägges utefter plankets hela längd, som synes vid *a*, hvarpå luckorna ställas och få sedan med sin öfra ända hvila mot plankets tak. Planket, om det är ett sådant, måste göras någorlunda tätt genom att spika ribbor öfver fogarna emellan bräderna.

Fig. 12.

Då man måste anskaffa jord till aprikoser, väljer man sådan som är rekommenderad för persikor, och i fråga om hus för tidig drifning anlägges jordbädden på samma sätt som om persikor är nämnt. Ureal af aprikossorter. Bredda har stora blommor, som äro mörkt rödbruna innan de slå ut, sedan rent hvita; frukten medelmåttigt stor,

*) Det torde dock vara nödigt att måla sådana luckor hvita på yttersidan, ty eljest komma de att uppvärmas för mycket af solen, och träden derigenom komma att växa i förtid. Red.

litet oval; färgen orangegul vid mognaden; köttet af samma färg, rikt i smaken och lossar lätt från stenen; kärnan söt; en af de bästa.

Abricot precose, blommor medelstora; frukten liten, mörkgul och mörkt rödaktig på solsidan. Denna sort är mycket hårdig och bördig, kanske den bästa för fri jord.

Frühe orange, har stora blommor och medelstor frukt; färgen mörkt orangegul, något rödaktig på solsidan; köttet någorlunda saftigt, sittande fast vid stenen; kärnan söt. Denna sort lär vara hårdig, jag har derföre planterat ett exemplar på kalljord, men kan ännu ej ge något om döme deröfver; bördigheten är otvifvelaktig.

Moorpark, stora blommor; stor, något oval frukt som är något tilltryckt på sidorna; färgen mörkgul och på solsidan brunröd med mörka punkter; köttet orangegult, utmärkt i smaken, skiljer sig lätt från stenen; kärnan smakar som bittermandel. Denna sort skulle svårligen öfverträffas af någon annan, om den icke hade det felet att frukterna vilja öfvermogna på solsidan medan de äro alldeles hårda på den motsatta. Trädet bör derföre få en plats så att luften obehindradt kan spela på alla sidor om frukten.

Abricot Pêche är mycket lik föregående och af många ansedd att vara just den.

Af samma skäl, som man bör förskaffa sig persikoträd från utlandet, der de kunna uppdragas i fri jord, bör man äfven förskaffa sig aprikosträd derifrån, och kunna de här nämnda alla användas till drifning; men till odling i större skala, till syltning m. m. äro *Moorpark* och *Abricot Pêche* ej lämpliga, och till odling vid murar eller plank i fria luften är *Abricot precose* bäst; med breda och *Frühe orange* kan man likväl försöka, äfvensom möjligen ännu andra.

Om plantering, uppdragning och bindning gäller hvad som är sagdt om persikor. Vid beskärningen har jag iakttagit den skilnad, att på *persikoträden* icke gerna lemna några s. k. fruktsporrar (små, korta qvistar af 2 å 3 tums längd hvarpå endast finnas blomknoppar, utom en svag löfknopp midt bland flera blomknoppar i toppen) så vida det föröfrigt finnes tillräckligt med längre fruktskott. *Aprikosträden* hafva en särdeles benägenhet att bilda sådana fruktsporrar, men dem lemnar jag alltid orörda, endast iakttagande att de ej sitta för tätt.

Aprikosträdets drifning och öfriga behandling. Före februari månad torde det ej vara rådligt börja drifningen af aprikoserna; väl kan det lyckas att börja tidigare, men så alldeles säkert är det likväl icke, och är då om vattning och husets rengöring att iakttaga hvad som är sagdt om persikor. Man börjar med låg temperatur, 4 å 6 grader om dagen och 2 å 4 grader om natten, och ökar den så att under blomningen hålles 12 å 15 grader om dagen och 6 å 8 grader om natten. Då blomningen är öfver kan man öka till 18 å 20 grader om dagen och 10 å 12 grader om natten hvilket sedermera bibehålles; vid klart

väder kan värmen ökas med 3 å 4 grader om dagen, men man söke så vidt möjligt åstadkomma cirkulerande luft i huset både dagar och nätter, genom att hålla ventilatorerna mer eller mindre öppna, beroende på vädret.

I från drifningens början tills de första blommorna slå ut, spritas både morgon och afton såväl träden som öfriga föremål i huset, men under blomningen spritas ej mera än gången och jordbädden en gång om dagen *vid klart väder*, och då alltid om morgnarna. Vore det icke för att förekomma att spinn finge insteg, skulle man alldeles upphöra med spritningen af sjelfva träden efter blomningen, emedan aprikosträden trifvas bäst i en temligen torr luft, och frukterna blifva då också bättre mogna och afrikare smak, men för säkerhets skull är väl ändå bäst att sprita träden åtminstone 2 gånger i veckan samt hålla gång och jordbädd ständigt fuktiga; man undersökedem dock noga, och om någon spinn skulle visa sig, så ökas spritningen genast till en gång om dagen, men så snart spinn är borta minskas spritningen igen. Som grundsats bör gälla att sprita aprikosträden så litet som möjligt, men på samma gång iakttaga att icke spinn får innästla sig.

Frukstens gallring är väl i de flesta fall nödvändig, ty oftast sätta de så mycket att det sitter stora knippen, 8 å 10 på hvarje qvist, och om de alla fingo sitta kvar, skulle de icke allenast bli små och dåliga, utan skörden ett kommande år sämre. På de starkare qvistarna har jag af de mindre sorterna lemnat 3 å 4 frukter, och på de s. k. fruktsporrarna 1 å 2. *Moorpark* och *Abricot Pêche* gallras nästan som persikor, eller åtminstone så att på de starkaste qvistarna lemnas högst 2 och på de svagare 1 frukt på hvarje.

Aprikoserna böra icke sköras förr än de äro fullkomligt mogna, så vidt de skola användas friska, och om de också skulle börja skrupna litet på solsidan, så är smaken derföre icke sämre, men fuktig luft tåla de ej i detta tillstånd, ty då ruttna de snart.

Vid odling i fria luften iakttages att icke börja aftäcka träden för tidigt på våren, så att de komma så tidigt i blomning, att det då fryser igenom täckningen; att det fryser in litet på träden innan blommorna slå ut gör ingenting; i början eller medlet af april torde vara lagom, men något bestämdt kan naturligtvis icke sägas härom, emedan det beror på huru långt norr i landet man befinner sig, samt på läget och tidiga och sena vårar, och måste det således öfverlemnas åt skötaren att bestämma lämpligaste tiden för aftäckningen. Man börjar då med att beskära och binda träden, och vidare att borttaga luckorna om morgnarna samt ditsätta dem om aftnarna vid lämplig tid så länge nattfroster äro att befara; men sedan dessa på våren upphört, lemnas träden obetäckta både dagar och nätter, och luckor och det för dem utlagda underslaget kun-

na läggas afsides under sommaren. Om hösten, då frost befaras, är det af mycken nytta att återigen betäcka träden om nätterna, ty derigenom kan växtligheten längre fortsättas och skotten bättre mogna, hvilket är mycket fördelaktigt för kommande årets skörd. Så snart löfven frusit och börja affalla, afplockas de som ej sjelfmant falla och man låter sedan träden vara beständigt betäckta till våren. Då starkare frost inträder bör jorden betäckas med 1 fots tjockt lager löf

till 6 å 8 fots bredd från planket, och på baksidan af detsamma läggas äfven ett lika tjockt löflager till ett par fots bredd från planket, till förekommande af skadligt drag.

Någon spritning på träd i fria luften är vanligen icke nödig, men skulle spinn under varma somrar uppträda, så måste spritning tillgripas.

Som aprikosträdets skötsel föröfrigt öfverensstämmer med persikoträdets, så hänvisas till hvad som är sagdt om detta.

Om två- och fleråriga blomsterväxter för kalljord.

Af G. L-n.

(Forts. fr. nr 10.)

Cacalia. Pestrot (Fam. Senecionideæ). Af detta slägte odlas endast tre arter såsom fleråriga frilandsväxter, nemligen: *C. hastata* från Sibirien samt *C. atriplicifolia* och *C. suaveolens* från Nordamerika. De öfriga talrika arterna härstamma från varmare klimat och fordra annan skötsel. De tre nämnda arterna passa till plantering i större trädgårdar, helst i kanterna af större träd- och buskpartier, och utmärka sig isynnerhet för sitt ståtliga växtsätt. De blifva från 6 till 10 fot höga och hafva under sensommaren och början af hösten hvita, stundom väluktande blommor. Trifvas i all god jord och fortplantas genom delning.

Calamintha. (Fam. Labiatae.) Af de tvänne i trädgårdar befintliga arterna är det endast *C. grandiflora* från Kärnthen, Tyrolen o. s. v. som kan anses vara en flerårig ört och som något så när motstår våra vintrar på kalljord, likväl endast under torr betäckning. De båda andra arterna, *C. coccinea* och *C. mimmuloides*, härstamma från de sydligare trakterna af Nordamerika, äro egentligen småbuskar och böra öfvervintras inomhus samt om våren utplanteras. Den först nämnda sorten blir omkring 1 1/2 fot hög och har vackra purpurröda, en tum långa, cylindrerformiga blommor. Hos *C. coccinea*, som onekligen är den vackraste af slägtet, äro blommorna ännu längre, skarlakansröda och hos den sistnämnda sorten orangegula.

Såsom bergväxter fordra Kalaminterna en mera mager och torr än fet och fuktig jord, öppna solbelysta ställen samt sparsam vattning under vintern. Alla äro väluktande. Fortplantas genom frö och sticklingar.

Calampelis. Praktrefva. (Fam. Bignoniaceæ). *C. scaber*, äfven under namn: *Eccremocarpus scaber*, är en af de vackraste slingerväxter för fritt land, hvarest den dock ej uthärdar vintern. Upptages om hösten, öfvervintras i torrt tillstånd i jord eller torr sand samt utplanteras om våren, helst vid en mot solsidan belägen vägg, hvarest den tacksamt utvecklar sig till sin fulla skönhet. Blommorna framkomma under hela sommaren, äro cylindrerformiga, skarlakansröda med gult, sittande tillsammans i rika knippen. Fortplantas genom frö, som vid såningen endast föga

betäckes hvarefter de besädda kärnen ställas varmt och hållas jemnt fuktiga. Växer vild på öppna solbelysta platser i Chili och Peru.

En varietet, *C. scaber puniceus*, har något mörkare blommor än föregående.

Calimeris. (Fam. Asteroideæ). Af dessa, förr till slägtet Aster räknade växter, odlas endast några få arter, hvilka härstamma från Sibirien, Kaukasus och trakterna närmast deromkring. Vi vilja här endast nämna: *C. roseus* och *C. altaica*, båda 6 å 8 tum höga, den förra med rosenröda, den senare, som äfven odlas under namn af *Aster pumilus*, med ljusblå, rätt vackra och talrika blommor, samt *C. incisa*, en 2 å 3 fot hög växt, med ljusblå blommor. Alla sorterna trifvas i hvarje god trädgårdsjord, kunna användas på rabatter och fortplantas genom delning och frö.

Calla. Missne (Fam. Aroideæ). Af detta slägte hafva vi att för fritt land nämna endast den öfver hela landet förekommande *C. palustris*, en saftig kärrväxt, med hjertlika, spetsiga blad, hvita, rätt vackra strutformiga blommor och, om hösten, röda bär. Bör planteras i vatten, hvarest den snart förökar sig. Kan äfven användas i större sötvattensaqvarier.

Calliopsis Atkinsoniana. (Fam. Senecionideæ.) En nordamerikansk, 4 till 5 fot hög växt, med talrika, gula, brunt fläckade blommor, hvilka utslå i juli till september. Uthärdar ej vintern på kalljord, såvida den ej omsorgsfullt betäckes, samt har en högländt, skyddad växtplats. Säkrastr är alltid, att plantera några exemplar i krukor, hvilka öfvervintras frostfritt och utplanteras om våren. Kan äfven behandlas som ettårig, men blir då hvarken så stor eller blomsterrik. Fortplantas genom frö. Öfriga arter, se under *Coreopsis*.

Callisace dahurica. (Fam. Umbelliferae.) En nordasiatisk växt af samma familj som palsternackan, moroten o. s. v. och troligtvis nära förvandt med slägtet *Angelica* (se Tidn. för trädgårdsodlare 1871, sid. 52). Den utmärker sig hufvudsakligast genom sina stora dimensioner, hvaför den endast passar i större trädgårdar. I god, kraftig jord blifva bladen 5 å 6 fot långa, 3 å 4 fot breda, under det att blomskafvet uppnår en höjd af 7 till 8 fot. Växten har länge varit känd

af botanister, dock endast genom torkade exemplar. Först för två år sedan infördes den till Europa. Ett exemplar har förlutna sommar blommat i trädgårdsföreningen i Göteborg.

Växten planteras ensam eller 3 å 5 förenade till en grupp, såsom prydnad på gräsmattor. Fortplantas genom frö, hvilket helst bör utsås genast efter mognaden. (Forts.)

Iakttagelser under en resa i Sverige, Danmark och Nordtyskland sommaren 1870.

Af C. J. Wallin.

(Sammandrag af den till K. Landtbruksakademien ingifna berättelsen.)
(Forts. fr. nr 10.)

Af parkträd och buskar förökas endast kuranta artiklar, häckplanter af *Crataegus* och *Ligustrum*, slok- eller prydnads-träd samt rosor. Utom en mindre, ganska väl underhållen köks-trädgård, jemte ett tunnland med smultron och bärbuskar, ungefär samma areal till sparris och något hallon, användas omkring 5 tunland årligen till uteslutande fröodling. Haages Erfurter Dverg-Blomkål, Hornska morötter och Holländska Carotter, Majrofvor, kål, kålrötter, sallat, lök, bästa ärtsorter, rättikor och rädisor, Reseda och Penséeer m. m., som vårdades med största omsorg och hade all utsigt till att gifva en rik skörd af vackert frö. Största delen af fröet härifrån sändes äfven till Erfurt, der danskt odladt frö, synnerligen af kålsorter, står i högt pris. Mathiesen tror att den i Erfurt dyraste s. k. Erfurter Dverg Blomkål m. fl. ursprungligen äro från Danmark.

Med anledning af utbrutet krig mellan Tyskland och Frankrike var Kiels hamn blockerad, hvarföre resan vidare måste fortsättas öfver Fyen till Fredericia. I dessa trakter synas landbruk, boskapsskötsel och fiske vara det förnämsta, trädgårdsskötseln deremot tagger ett underordnad rum. Angående sjelfva Fredericia är just ingenting att nämna annat än planteringarne på vallarne kring staden vid »den tappra Landssoldats» plats och kyrkogården, der monumentet öfver de i kriget fallna »tappra Danske bröder» är en värdig minnesvärd.

Trakten kring Aarhus är deremot storartad, och på många ställen skön. Här har en Gartner Jensen en ganska rik trädskola, jemte liflig handel med allehanda köksträdgårdprodukter, bär och frukter, samt fröodling. Trädgårdsskötseln i denna ort är omfattad med vida lifligare intresser än hvad man eljest får se inåt landet i Jutland.

En resa genom Jutland, Schleswig och en stor del af Holsten, är för trädgårdsmannen af föga omväxling. Har man passerat det märkliga Kolding, så vidtager ett enformigt, med talrika stängselhäckar öfverkörsad landsträcka. Dessa häckar äro sådana eller planterade på vallar, bildade af å omse sidor om häckarne uppkastade diken, samt bestående af nästan alla löfträdslag, såsom björk, rönn, oxel, ek, al, bok, hagtorn, alm o. s. v., mer eller mindre täta och utan någon egentlig skötsel. De gamla häckarne voro stundom temligen glesa, men inlåtdadt ris eller bångrar, samt stycketals risgårdesgårdar, får ersätta bristerna. Yngre anlagda voro tätare, 4—6 tum mellan hvarje planta, hvilket för stängselhäckar ock ständigt bör iakttagas. Häckar af blandade slag böra aldrig anläggas! Bästa beviset härpå föredede dessa, der flera träd- eller busksorter blifvit använda i samma häck. Efter jernvägarne voro häckarne, utom af Hagtorn som det allmännaste, af ek, afvenbok eller oxel, på sanka ställen al, sällan vide, med få undantag mycket jemna och väl underhållna.

Handelsträdgårdsmästarna Kroon och Meijer i Flensburg hafva ingendera stora, men mycket vackra trädgårdar och drifva derstädes en liflig handel med kuranta växter och blommor, samt något frukt- och prydnadsträd samt rosor. Sinnet för försköningar tyckas i denna stad stå ganska högt, de vackra omgifningarne berättiga ock till detta antagande. Öfriga städer efter linien, såsom Schleswig, Rendsburg och Neumünster, måste passeras utan uppehåll, alldenstund det redan nu var svårt att få plats med bantägen till följe af pågående trupptransporter.

Den största och fullständigaste handelsträdgård i Hamburg, och måhända i hela Tyskland, är Booths »Flottbecker Baum-schulen». Inträdet till denna trädskola ger en storartad anblick för den yppighet i hvilken de här på kalljord planterade växterna presentera sig af sorter, hvilka hos oss måste kultiveras inomhus. En större grupp af åtskilliga arter blommande Magnolia, en annan med Rhododendron, praktfulla fristående expl. af *Cryptomeria japonica*, *Wellingtonia gigantea*, *Araucaria exselsa*, *Cuninghamia sinensis*, *Abies Nordmanniana*, *Pinus pinsapo*,

Taxodium sinense och *distichum*, bland mjukare paradväxter af löfträd, samt *Robinia*, *Tilia*, *Betula*, m. m., praktfullt inpassade i vackra gräsmattor med tillhörande utsökta blad- och blomster-grupper, ger den inträdande en aning om klimatets mildhet.

Omkring 100 svenska tunnlands areal med nästan uteslutande träd- och plantskolor, förlagda på fem olika ställen vid Flottbeck, uppgäfvos innehålla omkring 1,800 arter och varieteter af träd och buskar. Ett uppräknande af allt hvad man här tycker kan förtjena att nämnas tror jag vore utan ändamål, och skulle dessutom blifva en öfverflödigt lång lista. Till följe af den oro, som nu var rådande i Hamburg, och den myckenhet man här tycker sig vilja och behöfva se, blef ej lång tid till anteckningar öfrigt. Mitt uppehåll i Boothska trädskolorna måste derföre inskränkas till en dag, och när man är här för första gången, behöfvas nog flera för att kunna hinna se allt. Märkligt är att många sorter här synas vara ömtåligare än på åtskilliga ställen i Danmark, t. ex. *Acer Negundo* fol. var., *A. Lobelii*, *Fraxinus Oxyphylla*, *Gymnocladus canadensis* (*), *Sambucus nigra pyramidalis*, *Tilia pubescens* (*) hvilka sågo temligen medtagna ut. Utmärkt vackra moderexempl. af *Acer Negundo laciniatum*, *A. Pseudoplatan.* fol. *purpureis*, *Alnus glutinosa quercifolia* och *lacinata*, *Calycaanthus floridus*, *Fraxinus excelsior* fol. arg. var., *Fraxinus asplenifolia*, *Gleditschia inermis*, *Robinia Devonshire*, *Quercus castaneifolia vera*, *Qv. ambigua*, *Q. Robur diversifolia*, *Qv. Robur fastigiata*, *Qv. R. variegatis* och *Qv. R. pectinata*, m. fl. Förökningen af de svårare och nyare sorterna, såsom ek, bok, al, lönn, björk, *Carpinus* och en del Coniferer sker medelst ympning inomhus på i krukor inslagna, passande stammar eller afsugning i fria luften. För sistnämnda sätt planteras grundstammar så tät och nära som möjligt intill moderstammen, hvar-efter qvistarne nedböjas till grundstammarne, sammanskäras, bindas och bestrykas som vid ympning, men med den skillnad, att moderqvisten ej skiljes från gamla exemplaret förr än påföljande vår, i fall föreningen anses lyckad, samt uppflyttas till trädskolan för att lemna plats för nya grundstammar. Växthusskötseln drifves numera icke i stort, såsom här förr lärar hafva varit förhållandet; förökningshusen äro rätt många, men egentliga växthus blott ett större för utmärkta florblommor och bladväxter. Rosensortimentet, hvilket sades innehålla 300 sorter, var vackert och tycktes bestå af endast urvalda sorter.

Jörgens trädskolor vid Neunstadt hafva mest modeväxter af allehanda slag. Synnerligen vackra äro blad-gruppväxter och rosor, samt träd-, och buskslag- inberäknadt Coniferae, nyare och kuranta species. Små, mycket täcka anläggningar i Teppich stil, hvarvid observerades *Sempervivum Carlifornicum*, *Lobelia gracilis erecta coerulea* och *alba*, *Myosotis azurea grandiflora*, *Asperula azurea setosa*, låga, knappt öfver marken blommande *Celosia cristata*, *Portulaca grandiflora* fl. pl., *Oxalis Tropaeoloides viridifolia*, *Statice spicata* försvarade väl sin plats såsom användbara för denna stil. En grupp af blott dekorativa gräs var mycket vackert, omgifven af en liten fin och täck matta af *Spergula pilifera*. Bland rankväxter var *Bryonopsis laciniata erythrocarpa*, *Echinostylis lobata*, *Abobra viridifolia Scolanthus tubiflorus*, (alla Cucurbitaceae) vackra samt *Clematis Azurea grandiflora*, *Cl. candidissima* pl., *Cl. lanuginosa nivea*, *Ipomoea grandiflora Huberii* fol. arg. *marginatis*, *Tropaeolum Lobb.* Kronprinz von Preussen, för kalljord utmärkta. Bland dekorativa intogo ett framstående rum några nyare *Acanthus candelabrum*, *Bocconia frutescens*, *Centaurea Clementii*, och *Babylonica*, *Ricinus borboniensis*, *Cineraria acanthifolia*, *Euphorbia variegata*, *Agalmya staminea*, *Chamae-*

*) *Gymnocladus canadensis* har utan all betäckning fortlevat under loppet af 9 år å K. Landtbruksakademiens Experimentalfält vid Stockholm. *Tilia pubescens* har odlats der i omkring 20 å 30 år och står sig väl.
Red.

pence diacantha. Trädskolorna voro i allmänhet väl ordnade och skötta. Utom en rik samling af prydnadsträd och buskar, fanns god tillgång på fruktträd, mest i högstammar eller konstformer. Af Scarletpelargonier kunde jag ej afhålla mig från att anteckna Herman Scheurer, Crode Pearl, Blackspine, Golden Cerise, Caroline Longfield, Sophie Carnack, Display, Ameline Grisseau, Tom Pauce, Abdel-Kader- Madame Chulé Osgris, Splendeur, alla ytterst vackra.

F. Rätzel i Eppendorf har, utom kulturväxter i nätta och vackra växthus, en liten men väl underhållen trädskola. Samlingen af rosor är dock det bästa man kan få se i denna handelsträdgård, såväl genom sitt stora antal, som genom vackra sorter; som särdeles rikblommiga och sköna befanns Zillia Pradel, Pierre Nothing, Charles Wood, Gloire de Mosseaux, Madame Victorie Verdier, Eugen Appert, Dr Andry, Emperatrice Eugenie, Monte Christo, Marie Baumann, Souvenir de la Comte Cavour, Madame Marie Rady, Comte Little, Zion Rosenkrantz, Aurore Boreale, Panache du Luxemburg, Alfred Calomb, Triomphe des Soissons, Madame Lauriol de Barny, Alba floribunda, Julie Touvaie, Thyra Hammerich, Perle Blanche, alla oculerade på stam, en del nya och derigenom något dyra. Vidare besöktes Ohlendorffska trädskolorna vid Hamm, Peter Smith & Compis i Bergedorff, och Harmsens vid Wandsbeck. Hos den ene träffas Coniferæ, hos den andre Azalea och Camellier, hos den tredje och fjärde än ett, än ett annat såsom hufvudartikel i deras handel; hos alla finnas rika förråder, synnerligen i den branche för hvilket de egnat sig.

Fruktträdskolorna i Hamburg äro i allmänhet mindre rika än de danska, hvaremot tillgången på parkträd är större. Det faller af sig sjelft att de sistnämnda skola löna sig bättre här i en sådan stad som denna, der hvarje aldrig så liten bit af jord, som möjligen för andra ändamål kan umbäras, är planterad med något eller flera prydnadsträd och öfverdragen med en fin gräsmatta eller blommor. Fruktträd planteras nog äfven här, men icke gerna högstammiga, man tycker sig ej hafva tid eller råd att plantera sådana, som vanligen dröja många år, innan de bära frukt; låg pyramidform som fristående, t. o. m. i gräsmattor, eller spalierträd i olika former begagnas deremot ganska mycket.

För att göra sig begrepp om en Hamburgisk handelsträdgård anser jag mig skyldig att särskildt nämna A. F. Riecher's i Barmbeck. Trädgården är ej stor, ungefär 2 svenska tunnland med byggnadsplatser och allt, inberäknadt en liten vacker anläggning vid entréen, men katalogen öfver deras växtsamling deremot upptager icke mindre än 68 tättryckta oetvadsidor, innehållande först en specifik förteckning, sedan prislista pr 100 och 1000. Otänkbart, som det är, att allt skall inrymmas på denna lilla areal, så vill jag nämna hvad der egentligen finnes, neml. Azalea indica omkring 700 sorter i 60,000 säljbara exemplar, och öfver 100,000 under förökning och tillväxt. Camellior öfver 200 sorter i 30—40,000 säljbara exemplar och omkring 80,000 under tillväxt, Rhododendron, dels för kalljord, dels för krukodling, 10,000; Coniferæ och Ericaceer 20,000; vidare förekommo tusentals Rosa och flera hundratals Citrus, Cyclamen, Pandanus, utillis, Ardisia crenulata, förädlade Costus; Dracaena, Gloxinia, Metrosideros semperflorens, Latania borbonica, Viola odorata Roseau superb, och Reine des Violetts. Allt kuranta saker på hvilka priset pr 100 är ganska billigt. Jag har härmed i det närmaste uppräknat hvad der verkligen finnes att köpa, om jag tillägger en utmärkt samling vackra palmarter, hvaribland Cycas revoluta från 5 till 500, och några exemplar till 1000 mark kurant pr stycket. Man får derföre icke tro att priskuranten upptager endast detta, men vid förfrågan hvarest allt det öfriga finnes, så svarar Herr Riecher helt uppriktigt: hvad jag icke sjelf har, det har mina colleger, jag ansvarar för att ni skall få hvad ni begär och blifva väl betjenad.

Flera andra handelsträdgårdar besöktes, såsom Stanges i Wandsbecker Allée; Meijers och E. Ottos i Altona; Friedrich Harms vid Emsbüttel; H. D. H. Klocks, Vieden Allén m. fl, mer eller mindre väl skötta eller innehållsrika; på det ena stället framträder det ena mera, på det andra ett annat; ett tyckes dock framtråda temligen lika öfverallt, nemligen det goda i jordmånen och klimatet, samt det ringa besvär man tyckes behöfva göra sig för åstadkommandet af vackra saker, som vi här i Sverige med otrolig möda och bästa vilja icke kunna erhålla. Tänka vi oss i sammanhang härmed den ofantligt stora och lätta afsättning de Hamburgiska trädgårdsmästarna hafva för sina artiklar, jemfört med de svenska, så kan man hafva god lust att beklaga de senare.

Botaniska trädgården i Hamburg är vacker, men egendomlig såsom Bot. Trädg. betraktad, emedan den förefaller mera som en lustpark och på samma gång handelsträdgård af till största delen icke botaniska växter, enl. de vetenskapliga grunderna för detta studium i vårt land. Emellertid är trädgården värd att ses, äfven af forskaren, dock mer för de många storartade och imponerande specialiteter, samt den vackra inordningen af det hela, än för växternas artantal.

Utom de beryktade stora Platanerna, finnas äfven stora träd, mindre vanliga såsom sådana. Som exempel må nämnas: Rhus typhina 25—30 fot hög, med stammar öfver 1 fot i diameter, Ailanthus glandulosa i samma storlek, Tamarix germanica och gallica i stam, 16 å 20 fot höga, utmärkt vackra. Stora träd af Taxodium distichum, Thujopsis borealis, Taxus baccata fastigiata, Picea, Cupressus Lawsonii, Pinus orientalis Wittmanniana och P. Schrenkii, Cryptomeria elegans, Liriodendron tulipifera, Magnolia acuminata, den sistnämnde närmare 30 fot hög. I baljor kultiveras Pinus Australis, P. Montezuma och P. muricata, Banksia Cunninghamii, Dacrydium spicatum, Arctaria Bidvillii; alla af aktningsvärda dimensioner och särdeles intressanta. En större grupp Iris Germanica och pumila med varieteter var praktfull. Bland perenna växter antecknades några som förtjenade den största uppmärksamhet, den för nämnda Spiræa lobata, här 6 fot hög, med lysande röda, stora blomvippor, Spiræa japonica (här kallad Astilbe Jap.) 8 tum hög med vackert bladverk och flera (8 å 10) rent hvita blomvippor; Balantium carlebranium, Dodecantheon Medæa, Funkia Sieboldii, Myrsotis Imperatrice Elisabeth (låg, vackert blå, blommor hela sommaren), Sanguisorba canadensis och chinensis. Växthusväxterna syntes vara en vacker samling, synnerligen af yngre Palmer och Ormbunkar. Belägen invid stadens vackraste del i närheten af Alsterdamm och Damthor, är botaniska trädgården på samma gång en vacker promenadplats och bildningsanstalt för den efter vacker natur och frisk luft trängande hamburgaren.

Strax här intill ligger Zoologiska trädgården, en af de dyrbaraste och intressantaste anläggningar man kan få se. Det ligger både utom mitt område och min förmåga att i någon mån kunna gifva beskrifning på denna mångfald af olika föremål, som här taga ens uppmärksamhet i anspråk. Men måste se detta sjelf och beundra. För trädgårdsmannen är icke desto mindre det storartade i parkanläggningskonsten, de många arkitektoniska skönhetsorna och anordningen af det hela ett rikt fält för ypperliga studier.

Landskapsträdgårdarna i Hamburgs närhet äro utmärkt vackra och nödig samverkan af byggnads- och parkanläggningskonst har här egt rum; är man det ringaste intresserad för skön trädgårdskonst i harmoni med landskapet, så har man det bästa tillfälle att här studera de många vackra företeelser som möta betraktaren vid en vandring i trakten af Altona, Flottbeck och Blankensee, ty öfverallt finnes mer och mindre praktfulla villor.

Bland de utmärktaste och rikaste af dessa landskapsträdgårdar torde kunna räknas *Senator Jennich's* vid Flottbeck. Åtminstone berättigar den storartade och väl skötta parken, de anseliga växthusen (hvaribland ett större af jern och glas) till ett sådant antagande. Af den utsökt vackra och betydliga växtsamlingen bestående (utom Orchidéer och Palmer) af diverse modeväxter, äro särdeles utmärkta. Man ser här Disa grandiflora, Haemanthus cinnabarinus, Caladium Belleyinii, Cal. Meijerbeer och Cal. Argyrides, Desfontonia spinosa, Dracaena umbraclifera, Draco, Dr. indivisa vera, Pandanus flera sorter, Ficus Cooperii m. fl. sorter i de praktfullaste exemplar. Parken företeer en mångfald af ståtliga Coniferæ och andra parkträd, vackra gräsmattor, hvaraf en del omgifna af fruktträdskordonger; tempelbildningar af rankande törnrosor, Glycine chinensis, Ampelopsis o. d., vackra blomster- och bladgrupper.

Ej långt härifrån är S. Heines villa. Här fanns en öfver 40 fot hög Araucaria, som årligen hvarje vinter måste skyddas medelst inbyggnad, samt höga och vida Wellingtonia, Cupressus Lawsonii, Cryptomeria japon. araucarioides, Taxodium sinensis pendulum, Retinospora leptocladia, Thujopsis borealis, Abies nobilis och flera Coniferæ, samt en mångfald variationer af löfträd. I ett af varmhusen äro väggarna beklädda med Lycopodium omväxlande här och der med storbladiga Begonier, Peperomia, samt andra fina bladväxter och ormbunkar utgörande framstående partier.

(Forts.)

Minneslista för trädgårdsodlare i november 1871.

Täckning af växter som äro ömtåliga för vinterkölden företages nu. Innan jorden tillfrysar nedböjes sådant som med framgång kan nedböjas, t. ex. stamtörnosor, och fasthållas vid marken med tråkrokar, hvaremot sådant som fordrar täckning, och icke låter nedböja sig, förses med en eller flera stadiga störar som nedsättas så djupt i marken invid exemplaren, att de stå fullkomligt stadigt för att kunna uppbära betäckningen. Sjelfva täckningen verkställas deremot icke förr än kälén nedträngt några tum djupt i jorden; sådant som icke utan täckning fördrager så mycken köld, som fordras för att marken skall bli något kälad, lönar det i allmänhet icke att bibehålla öfver vintern på kalljord. — Låga eller nedböjda växter, som fordra starkare skydd, täckas med mossor, torrt löf, vassrör, garfvarebark o. d.; högre växter som äro i behof af starkare

täckning täckas med halm och derutanpå vassrör, hvarvid både halm och rör böra i stående ställning tillbindas omkring exemplaren, på det nederbörden må afrinna utan att intränga. Sådant som endast fordrar skydd mot de kalla vindarne och de hastigare vexlingarne i temperaturen gifves blott en betäckning af gran- eller tallris eller, då frågan är om högre exemplar, ensamt rör.

Diverse arbeten. Så länge jorden icke tillfrusit, kunna åtskilliga af de för förra månaden uppgifna arbeten ännu verkställas. Vid fuktig väderlek rengöras fruktträden från mossor, hvilket lämpligen sker med skarpa qvastar; beskärning af krusbärs- och vinbärsbuskar sker lämpligen nu, likaledes beskäras björk och lönn, hvilka blöda om de skäras om våren, med fördel vid denna årstid. E. L.

Kortare uppsatser och notiser.

Upsala trädgårdssällskaps utställning af trädgårdsalster, som egde rum den 15, 16 och 17 sistl. september, gjorde stor heder så väl åt utställarne som åt dem hvilka haft besväret med anordningarna. Antalet utställda artiklar var något mindre än föregående år, och orsaken dertill ligger utan tvifvel i den förlutna sommarens väderleksförhållanden, som haft till följd, att växternas utveckling blifvit mycket försenad, och mången torde därför tvekat att till förtull utställa frukter m. m., som ej ännu nått sin mognad. I afseende på utställningslokals dekorerings och de utställda artiklarnes beskaffenhet, skall dock ingen neka, att denna utställning värdigt sluter sig till de flere föregående, som samma sällskap anordnat. Detta bevisas ock af den välvilja, hvarmed utställningen varit från allmänhetens sida omfattad. De besökandes antal har, utom folkskolelärareseminariets elever och öfriga, som varit inbjudna, utgjort ej mindre än 1,263, deraf 304 fredagen, 358 lördagen och 601 söndagen. Uplands regementes musikeorps utförde alla aftnar musik från den ena af salens läktare. Fru Fredrique Söderman hade äfven denna gång utställt konstgjorda blommor af en förvillande naturtrohet. Oaktadt sällskapet denna gång måst sakna den uppmanträn i penningunderstöd, som det förut från Hushållningssällskapets sida åtnjutit, har det dock sett sig i stånd att utdela pris till ett belopp af 156 rdr 5 öre till följande personer:

För köksväxter: trädgårdsmästaren A. Thunström, Sätuna, 1:sta pris, 1 carolin och 1 spec.; C. J. Johansson, Trädgårdsföreningen, 2:dra pris, 2 spec.; C. Kihlstedt, Hospitalet, 2:dra pris, 2 spec.; Hallberg, Gimo, 2:dra pris, 2 spec.; Holmström, Lugnet, 3:dje pris, 1 spec.;

För trädfrukter: bagaren C. Åberg, Upsala, 1:sta pris, 1 carolin och 1 specie; A. Thunström, Sätuna, 1:sta pris, 1 carolin och 1 specie; Kihlstedt, Hospitalet, 3:dje pris, 1 spec.; trädgårdsmästaren C. E. Hallgren, 3:dje pris, 1 spec.; trädgårdsmästaren Alinder, 3:dje pris, 1 spec.;

För drifverifrukter: Kihlstedt, Hospitalet, 1:sta pris, 1 carolin och 1 spec.; Hallberg, Gimo, 1:sta pris, 1 carolin och 1 spec.;

För blad- och blomsterväxter: Kihlstedt, Hospitalet, 1:sta pris, 1 carolin och 1 spec.; herr C. J. Wallin, Trädskolan, 2:dra pris, 2 spec.;

För buketter och afskurna blommor: a) buketter: Länets trädskola, 1 spec.; dalkullan Anna Persdotter vid Trädgårdsföreningen $\frac{1}{2}$ spec.; fröken Wenström $\frac{1}{2}$ spec.; fru Mathilda Drake $\frac{1}{2}$ spec.; Thilda Holmström $\frac{1}{4}$ spec.; gossen Gustaf Hallgren $\frac{1}{4}$ spec.; b) afskurna blommor: herr Wallin, herr Ravnkilde och herr Kihlstedt, hvardera 2 specier.

För fruktträd: direktör E. W. Tjäder, 1:sta pris, 1 carolin och 1 spec.

Direktör Pettersson vid Botaniska trädgården hade utställt

en större samling af dekorationsväxter, men för hvilka han vägrade att mottaga pris.

Prisdomare voro herrar E. Lindgren, E. W. Tjäder, F. Pettersson, C. J. Wallin, C. Kihlstedt, C. E. Hallgren, A. Thunström.

Anordnare af utställningen voro hrr Wallin, Johansson, Thorselius, Kihlstedt och Hallgren.

Till ofvanstående, meddeladt efter Upsala-Posten, torde här få läggas några ord.

Den stora utställningslokalen var enkelt, men smakfullt dekorerad. Utefter salens midt funnos tvänne ståtliga grupper af bladväxter från Botaniska trädgården och Hospitalet, presenterande släktena Cannabis, Artemisia, Zea, Gymnotrix, Nicotiana, Canna, Perilla, Solanum, Centaurea, Cineraria, Melanoselinum m. fl. En rik samling stockrosor från Direktör C. J. Wallin vid länets trädskola bildade en effektiv fond. Midt emot denna utgjorde en särdeles rikt bärande vinranksgren samt derunder en blomstermatta af dahlier, astrar, stockrosor m. m. en vacker och lämplig prydnad. Väggarna voro för öfrigt klädda med blad- och krukväxter af många slag, med bord för köksväxter äfvensom en större pyramid för sådana, med samlingar af afskurna blommor m. m. På golvet voro framställda bord, fullsatta med frukter, buketter, m. m. Vid dörren och i tamburen fanns en större samling utmärkta fruktträd från Handelsträdgårdsmästaren E. W. Tjäder i Stockholm.

Då Upsala Trädgårdssällskap för nio år sedan började sin verksamhet, hade det till mål att vid en större trädgård, som skulle anläggas, genom eget föredöme, genom elevens utbildning, genom fröodling o. s. v. arbeta för trädgårdsodlingens utveckling. De stora omkostnader, som voro förbundna med trädgårdens anläggning i förening med mötande opåräknade svårigheter gjorde dock, att Sällskapet efter några år och betydliga uppoffringar måste öfvergifva sin först utstakade plan och inslä en annan väg. Trädgården öfvergick till nytt bolag och Sällskapet fann sig föranlåtet att betydligt inskränka sin verksamhet samt hädanefter söka hufvudsakligen genom utställningars anordnande och premiers utdelande vidmakthålla och lifva intresset för trädgårdsodling. Förleden vår inköpte dock Sällskapet (såsom redan en och annan gång förut skett) från Tyskland ett parti inom landet föga eller alls icke pröfvade frösorter, förnämligast af köksväxter, och utdelade dem gratis åt ledamöter, mot vilkor att de skulle redogöra för resultatet af odlingen. Det viktigaste af den erfarenhet, som derigenom vunnits, torde framdeles i denna tidning komma att meddelas. — Men ej ens sedan Sällskapet så mycket inskränkt sin uppgift, har det undslupit att kämpa med svårigheter, och dessa hafva till en del mött från håll, der man bort vara för saken intresserad. Man

har bland annat velat med all makt förringa betydelsen af Sällskapets nu varande verksamhet. Om man också ej kan tillmätta denna några utomordentliga följder, torde det dock vara tillåtet att hoppas, att den ej varit aldeles utan frukt. Då inom andra grenar af mensklig odling utställningar numera anses såsom för utvecklingen oungångligen nödvändiga, hvarför skulle ej samma skäl få gälla äfven beträffande trädgårdsodlingen? Vi tro derför, att redan på denna grund allena såväl Upsala Trädgårds-sällskap som öfriga inom vårt land existerande kunna utträtta mycket godt, och sorgligt vore, om tröghet, likgiltighet och oginhet skulle än här och än der förlama deras verksamhet. Vi önska dem för vår del af varmt hjerta all uppmuntran, ny kraft till nya bemödanden och den framgång, som hvarje redbart sträfande i fosterlandets tjänst väl förtjenar.

Svenska trädgårdsföreningen hade sin utställning d. 22—25 sisl. september i Davidssons södra paviljong. Efter Dagbladet intaga vi följande redogörelse för nämnda utställning, samt för föreningens sammankomst, hvilken egde rum under den första af de ofvan nämnda dagarne.

Den för trädgårdsalster ovanligt ogynnsamma sommaren har naturligtvis inverkat äfven på denna utställning, hvilken, i synnerhet hvad angår trädfrukt, icke är så rik, som eljest plägar vara fallet. Dock finnas åtskilliga vackra föremål exponerade, och det hela är anordnad med mycken smak. Midt emot ingången intages hedersrummet af en byst af blomsterkonungen Linné, omgifven af en trupp tropiska växter, som nedåt afslutas med en samling vackra *Begonia*- och *Lobelia*-arter. Framför denna fonddekoration äro placerade några af dr G. Retzius utställda s. k. terrarier, eller stora glaskupor, inom hvilka frodas en rik och lummig vegetation af fina ormbunkarter, *Adiantum* och *Lycopodiaceae*. Dessa terrarier utgöra en prydnad för hvarje boningsrum, på samma gång de äro af intresse för blomstervännen, och förtjena utan tvifvel att blifva allmänne kända och använda. En liten i bokhandeln nyligen utkommen skrift innehåller praktiska råd och anvisningar i afseende på deras inrättande och skötsel. Salens båda långsidor upptagas af vackert grupperade krukväxter, omvexlande med blombuketter af olika storlekar, samlingar af afskurna dahlier, astrar, stockrosor och penslar, svällande drufklasor, roduande persikor och andra frukter. Bland krukväxtgrupperna fäste vi oss vid ett par af föreningen sjelf utställda. Den ena innefattade en väl ordnad samling af de nu för tiden så moderna brokiga bladväxterna och hade att uppvisa vackra exemplar af den nya *Sanchezia nobilis* äfvensom af *Polemonium covrileum* fol. var., *Sedum izoideum*, *Tussilago fragrans* samt åtskilliga *Coleus*- och *Alternanthera*-arter. Den andra åter var sammansatt af gräsartade växter, nämligen vanliga socker-röret jemte *Cyperus lucidus*, *Dactylis glomerata* och *Poa trivialis* fol. var. m. fl., samt föredode ett på en gång egendomligt och elegant utseende. Fruktafdelningen är, som ofvan nämndes, icke denna gång särdeles rikhaltig. En samling persikor från Wingåker (Högsjö) och magnifika drufklasor från Pugerup i Skåne förtjena dock mycken uppmärksamhet, likaså en samling äpplen och päron från Upsala trädgårds-sällskap, särdeles väl utbildade för nuvarande förhållanden. Apotekaren Wikström och fabrikören Molinder hafva riktat expositionen med prof på deras hermetiskt konserverade grönsaker, en industri, som helt säkert förtjenar mycken uppmuntran och skulle kunna utöfva fördelaktig inverkan på köksträdgårdsodlingen här i landet, om den blefve allmänne och bedrefves i större skala, än nu är fallet. Fru Kahns saltgurkor förete ett högligen aptitretande utseende. På paviljongens veranda äro exponerade en mängd köksträdgårdsalster af olika sorter samt prof på särdeles vackra unga frukt-träd från handelsträdgårdsmästaren Tjåders trädskolor^{*)}.

Sammanträdet, hvarvid ordet fördes af öfverdirektören m. m. Åkerman, upptogs hufvudsakligen af års- och revisionsberättelsernas uppläsande, val af revisorer och utlotning af årets vinster bland ledamöterna.

I förra årsberättelsen omnämndes af lidne kamreraren Hans Adolf Branders donation till 6 silfvermedaljers präglande för att utdelas bland föreningens och trädgårdsskötselns gynnare, och hvartill medel blifvit hos Patriotiska sällskapet insatta. Dessa

^{*)} Dessa af herr Tjåder utställda träd ansågos af prisdomrarna — till hvilka utgifvaren äfven hörde — vara förtjena af ett första pris, men som fruktträd icke funnos upptagna på det af Svenska Trädgårdsföreningens utfärdade program, hvarefter prisdomrarna hade att rätta sig, och då det enda första pris som fanns att tillgå ansågs böra tilldelas en annan utställare, fanns icke något sådant pris vidare att utdela. Ett andra pris ansåg man åter, att det icke gick an att tilldela utställningsföremål som var värdt ett första.

medaljer utdelades för detta år till följande personer: fabrikören A. Bolinder, hr L. C. De Brun, grosshandlaren C. G. Cervin och bankdirektören A. O. Wallenberg i Stockholm samt hr A. Cajanus i Umeå och föreståndaren för prins Carls inrättning på Gålön L. F. Lundbäck.

De utsedde prisdomrarna hafva ansett följande personer förtjena af belöningar för nedannämnda af dem utställda trädgårdsalster, nämligen:

för *drifverifrukt*: trädgårdsmästaren C. G. Bergström, Öråker, (gurkor) första priset; — trädgårdsmästaren A. Junzon, Högsjö, (persikor) första priset; — greve E. Reventlov, Pugerup, (vindruvfor) andra priset;

för *köksväxter*: handelsträdgårdsmästaren C. G. Björn, Stockholm, första priset; — *Upsala trädgårds-sällskap*, andra priset; — trädgårdsmästaren A. T. Carlsson, Stockholm, extra första pris;

för *prydnadsväxter från kalljord*: handelsträdgårdsmästaren C. G. Björn, Stockholm, (dahlier och astrar) första priset; — handelsträdgårdsmästaren V. Raenkilde, Charlottenburg (dahlier) andra priset; — trädgårdseleven Gillberg, Charlottenburg (buketter) andra priset;

för *prydnadsväxter från växthus*: med. dr G. Retzius, Stockholm, (växter i terrarier) första priset; — handelsträdgårdsmästaren C. G. Björn, Stockholm, andra priset; — kamreraren C. W. Westman, Stockholm, för en *camellia*, uppdragen af stickling i boningsrum, ett extra andra pris;

för *förvarade trädgårdsprodukter*: apotekaren Z. Wikström, Stockholm, första priset; — fru Emilie Kahn, andra priset.

Utmärkelse. Preussiska regeringen, som grundlägger ett större pomologiskt institut i Geissenheim vid Rhen, har till dess föreståndare kallat herr O. Hüttig i Göteborg. Herr Hüttig har i Sverige dels förestått trädgårdarna vid Alnarps Landbruksinstitut, hvarunder han äfven var lärare i trädgårdsskötsel derstädes, dels några år haft privat trädgårdsuppläsningsanstalt i närheten af Göteborg och är för våra äldre läsare bekant genom åtskilliga uppsatser som han skrivit i denna tidning. E. L.

Rik afkastning. Vid Upsala trädgårds-sällskaps utställning i sisl. september exponerades af direktör Pettersson, ett hvetestånd som hade 60 ax. Af dessa voro 56 ax fullständigt utbildade och innehöllo i medeltal minst 50 korn, eller inalles öfver 2,800 hvetekorn efter ett enda.

Medel mot myror. Såsom svar på frågan 22 (införd sid. 70 i närvarande årgång af Tidning för trädgårdsodlare) får jag meddela, att jag i min lilla trädgård dels på en sluttning af en gräsplan och dels på en säng der i flera år gurkor odlats, haft mycket af i berörde fråga nämnda skadedjur, och efter flera försök med hvarjehanda utrottningsmedel, hvaraf dock icke något gjorde gagn, lärde mig slutligen en bekant att använda *dyfvelsträck* och det hjälpte. Emil Stz.

Öppen korrespondens.

C. S. Sammansättningen af Lucas kallflytande ympvax är 32 delar (t. ex. 1 skalp.) harts och 5 delar (t. ex. 5 lod) stark sprit.

Annonser.

E. Wilh. Tjåders fröhandel är i huset n:o 1 Stora Nygatan. I trappa upp.

Kataloger såväl öfver Frö- som Trädskolealster och Dahlier utdelas gratis.

Från **Upsala Läns Trädskolor** genom C. J. Wallin utdelas gratis:

Priskurant på Fruktträd, Bärbuskar, Smultron- och Köksväxtplanter, Träd och Buskar för Trädgårds- och Parkanläggningar, Törnrosor, Kalljords- och Krukväxter m. m.

Innehåll.

Fruktodling inomhus. — Om Två- och fleråriga blomsterväxter för kalljord, (forts.) — Iakttagelser under en resa i Sverige, Danmark och Nordtyskland sommaren 1870, (forts.). — Minneslista för trädgårdsodlare i november 1871. — Upsala trädgårds-sällskaps utställning. — Svenska trädgårdsföreningen. — Utmärkelse. — Rik afkastning. — Medel mot myror.